

Халқ сўзи

Ўзбекистон —
келажаги
буюк
давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • WWW.XS.UZ • E-mail: Info@xs.uz • 2015 йил 29 июль, № 148 (6331) Чоршанба

Сайтмига ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

БЕТАКРОРИМСАН, ЯГОНАСАН, ОНА ВАТАНИМ — ЎЗБЕКИСТОНИМ!

Хабарлар

■ Наманганда кичик бизнес корхоналари ишлаб чиқараётган маҳсулотлар тақдироти бўлиб ўтди.

Маҳаллий маҳсулотлар тақдироти

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ҳудудий бошқармаси томонидан "Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган" шiori остида ташкил этилган мазкур тадбирда бир қатор тадбиркорлик субъектларининг маҳаллий шaroитда тайёрланаётган, импорт ўрнини босувчи маҳсулотлари намойиш қилинди. Айниқса, "Button fashion design", "Doston Diyor", "Musaffo suv jilvasi", "Extra Primer Bat" МЧЖларнинг тикувчилик, пойабзал, кир ювиш кукуни, аккумулятор батареялари каби истеъмол товарлари йирилганларда илиқ таассурот қолдирди.

— Корхонамизда 30 дан ортиқ турдаги тикувчилик буюмлари ишлаб чиқарилмоқда, — дейди Поп туманидаги "Doston Diyor" МЧЖ раҳбари Дилшода Холматова. — Тадбирга шулардан 17 хилини олиб келдик. Айтиш жоизки, илгор технологияларни қўллаган ҳолда тайёрлаётган маҳсулотимизга талаб тобора ортмоқда.

Қудратилла НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

■ Самарқанд шаҳридаги "Daka-tex" хорижий корхонаси йилига 3 минг тоннага яқин калава ип ҳамда трикотаж маҳсулотлари тайёрлаш қувватига эга.

Экспорт имкониятлари кенгаймоқда

320 нафар киши меҳнат қилаётган мазкур ишлаб чиқариш субъектида модернизациялаш тадбирлари-га алоҳида эътибор қаратилиб келинаётгани боис хорижда ҳам унинг харидорлари қўлайиб бораётти.

Хусусан, жома жорий йилнинг ўтган 6 ойда 7 миллиард 433 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, унинг 3 миллион 700 минг АҚШ долларлик қисмини экспортга йўналтиргани бунинг далилидир.

Корхона раҳбари Ижод Сулаймоновнинг эътирофи эътиҳа, замонавий асбоб-ускуналар олиб келиб ўнатилиши иш ўнумдорлигини ошириш баробарида, маҳсулотлар тури қўлайишига ҳам хизмат қилмоқда.

Мамадйёр ЗИЁДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Юртимизда маҳалла азалдан тарбия, маърифат ва маънавият ўчоғи бўлиб келган. Истиқлол туфайли эса у миллий анъана ҳамда қадриятларимизга асосланган демократик институт сифатида шаклланди, ҳуқуқий мақом, кенг имконияту ваколатларга эга бўлди.

Маҳалла институти:

ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИНГ МУҲИМ АСОСИ

Пировардида бугун ушбу институт Президентимизнинг "Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг йиғирма тўрт йиллик байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги қароридан келиб чиқадиган устувор вазифалар ижросини таъминлаш, хусусан, юртимизда ҳукм сураётган тинч ҳамда осойиш-та ҳаёт, миллатлараро дўстлик ва ҳамжихатликни сақлаш, ёшларни миллий ҳамда умуминсоний қадриятлар — дўстона қўшничилик ва ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат, ёрдамга

муҳтож инсонларга ғамхўрлик ҳамда ватанпарварлик руҳида тарбиялаш жараёнида фаол иштирок этиб келмоқда.

Маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий ислохотлар жараёнидаги иштирокини кенгайтириш ва уни қўллаб-қувватлашда давлатимиз томонидан амалга оширилаётган чора-тадбирлар муҳим аҳамият касб этаётир. Жумладан, Ўзбекистон "Маҳалла" хайрия жамоат фонди республика бошқарувидаги маҳаллаларда миллий анъана ҳамда қадриятларимизни кенг тарғиб

этиш, кам таъминланган оила-лар, ёлғиз қариялар ва ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш, фуқаролар йиғинлари моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ҳамда уларга услубий-амалий ёрдам кўрсатиш борасидаги фаолияти, айниқса, эътиборга молик. Биргина 2014 йилда Фонд томонидан 1330 та фуқаролар йиғини 2 миллиард 660 миллион сўмлик компьютер жамламалари, 2442 таси бир миллиард 481 миллион сўмлик мебель жиҳозлари билан таъминлангани бунга яққол исолдир.

Шунингдек, 5 миллиард 517 миллион сўм маблағ ҳисобидан 314 та фуқаролар йиғини жорий, 85 таси капитал таъмирланди, 2 таси қайта реконструкция қилинди, 30 таси янгида қурилиб фойдаланишга топширилди. Барча фуқаролар йиғинларига 10 дан зиёд номдаги услубий қўланмалар, улар ҳузуридаги тадбиркорликни ривожлантиришга қўмаклашиш бўйича маслаҳат марказларига зарур адабиётлар етказиб берилди.

(Давоми 3-бетда).

СЕНАТНИНГ УЧИНЧИ ЯЛПИ МАЖЛИСИ ОЛДИДАН

Истиқлол йилларида аҳоли саломатлигини муҳофаза этиш, жамиятда соғлом турмуш тарзини чуқур қарор топтириш, тиббий маданиятни юксалтириш, давлат ва жамиятнинг бу борадаги савий-ҳаракатларини уйғунлаштиришга мамлакатимиз ижтимоий сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири сифатида алоҳида эътибор қаратилиб келинмоқда.

Аҳоли саломатлиги муҳофазасининг мустаҳкам кафолати

Бунинг учун зарур ташкилий-ҳуқуқий, институционал база яратилди. Парламент томонидан қабул қилинган тегишли қонунлар, Президентимизнинг қатор Фармон ва қарорлари ижроси эса соғлиқни сақлаш тизимидаги ислохотлар самардорлигини таъминлаётти.

Кейинги йилларда республикада барча ҳудудда энг замонавий тиббий ускуналар билан жиҳозланган шифо масканлари фаолияти йўлга қўйилиб, юқори технологик даволаш ва диагностика услублари амалиётга жорий этилди. Ижтимоий йўналтирилган

бундай комплекс савий-ҳаракатлар натижасида юртимизда аҳолининг ўртача умр кўриши 67 ёшдан 73,5 ёшгача, аёллар ўрта-сида эса 75,8 ёшга етди.

Умуман, соғлиқни сақлаш соҳасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар, сарфланаётган маблағ, савий-ҳаракатлар минглаб гўдакларнинг бенуксон дунёга келиши, ҳар томонлама соғлом ва бақувват бўлиб вояга етишига замин яратмоқда. Ана шундай амалий ишлар натижасида сўнгги ўн йилда ривожланишида туғма нуқсонлари бўлган болалар сони ва улар орасида ўткир юқумли

касалликлар билан оғриш бир неча баробар камайди. Буларнинг барчаси жаҳон ҳамжамияти томонидан ҳақли равишда эътироф этилмоқда.

Аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш тизимида ягона давлат сиёсатини юритиш, жамият ҳаётининг барча соҳасида инсон соғлиғи учун қўлай шарт-шaroитларни яратиш, бу борада профилактика тадбирларини олиб боришда аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталигини таъминлашга оид қонунчиликнинг аҳамияти ниҳоятда каттадир.

(Давоми 3-бетда).

ПАРЛАМЕНТ ҲАЁТИ

Истиқлол йилларида юртимизда жисмоний тарбия ва спортни кенг миқёсда ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда. Бу давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири — аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, ёш авлодни ҳар томонлама баркамол вояга етказиш, Ватанимизнинг жаҳондаги нуфузини янада юксалтиришнинг муҳим омилга айланди.

Жисмоний тарбия ва спортга оид қонунчилик янада такомиллаштирилмоқда

Зеро, Президентимиз томонидан ҳам спорт инсоннинг жисмоний ҳамда маънавий соғломлигининг асоси, ҳаётга катта умид билан кириб келаётган ёшларга ўз қобилият ва истеъдодини рўйбга чиқариш имкониятини берадиган муҳим соҳа экани мунтазам таъкидлаб келинади. Бинобарин, ўтган йиллар мобайнида мамлакатимизда бу борада зарур ташкилий-ҳуқуқий ва институционал механизмлар яратилди. Соҳага доир қонун ҳужжатлари ижросини сўзсиз таъминлаш, уларни замон талаблари

асосида янада такомиллаштириш доимий диққат-эътибордаги масала ҳисобланади.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан 2002 йилда Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ташкил этилгани навқирон авлоднинг жисмонан соғлом вояга етишида яна бир салмоқли қадам бўлди. Ўтган даврда мазкур жамғарма маблағлари ҳисобидан 1701 спорт объекти қурилиб, замонавий моддий-техник база ҳамда кадрлар билан таъминланди. Пировардида ёшлар ўртасида жисмоний тарбия

ҳамда спортни янада оммалаштириш, уларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш, халқаро ареналардаги ютуқ ва муваффақиятларини кўпайтириш, юртимизнинг дунёдаги обрўсини янада юксалтириш йўлида энг илгор талабларга жавоб берадиган шарт-шaroитлар яратилди. Буларнинг самараси ўларок, республикада мутлақо соғлом болалар кўрсаткичи 2005 йилдаги 52,7 фоиздан 2014 йилга келиб 64,5 фоизгача ўсди.

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ 2015 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Жаҳон иқтисодиётида инқирозли ҳодисалар ҳамон давом этаётган ва халқаро бозордаги бекорорлик шaroитида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов томонидан жорий йил 16 январда бўлиб ўтган Республика Ҳукумати мажлисида белгилаб берилган 2015 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим вазифа ва устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича қабул қилинган чора-тадбирлар шу йилнинг биринчи ярмида мамлакатимизда мустаҳкам иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаш ва макроиктисодий барқарорликни таъминлаш имконини берди.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотларни янада кенгайтириш ва келгуси йилларда иқтисодиётимизни барқарор юксалтириш учун мустаҳкам пойдевор яратиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов томонидан 2015 — 2019 йилларда иқтисодиётни янада ислоҳ қилиш, таркибий ўзгартириш ва диверсификациялаш дастури ишлаб чиқилди ва қабул қилинди.

2015 — 2019 йилларда иқтисодиётни янада ислоҳ қилиш, таркибий ўзгартириш ва диверсификациялаш бўйича қабул қилинган дастур хусусий мулкни ишончли ҳимоя қилиш, иқтисодиётда унинг улуши ва аҳамиятини ошириш, замонавий корпоратив бошқарув усулларини жорий этиш, ишлаб чиқаришни модернизация ва диверсификация қилиш, тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш, муҳандислик-коммуникация ва йўл-транспорт инфратузилмасини ривожлантириш, иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳада энергия истеъмоли ҳажмини камайтириш ҳамда энергия тежайдиган технологияларни жорий этишга қаратилган еттита ўзаро боғлиқ стратегик дастурий ҳужжатни ўз ичига олган.

Дастурнинг ушбу ҳар бир муҳим йўналиши бўйича ўтган даврда барча давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг дастурда белгилаб берилган чора-тадбирларни ўз вақтида бажариш, уларнинг самардорлигини ошириш ва тасдиқланган мақсадли кўрсаткичларга эришиш борасида мувофиқлаштирилган ҳолда фаолият юритишини таъминлашга доир комплекс тадбирлар ишлаб чиқилди.

I. Етакич саноат тармоқларини таркибий ўзгартиришни кенгайтириш ва чуқурлаштириш, модернизация қилиш ва фаол диверсификациялаш ҳисобидан макроиктисодий барқарорликни мустаҳкамлаш, иқтисодиётнинг рақобатбардорлигини янада ошириш

2015 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим вазифа ва устувор йўналишларини амалга ошириш бўйича комплекс чора-тадбирларнинг ҳаётга татбиқ этилиши, шунингдек, иқтисодиёт ва унинг тармоқларини ислоҳ қилиш, таркибий ўзгартириш ҳамда диверсификациялашнинг ўрта муддатли дастурлари изчил бажарилиши самарасида жорий йилнинг биринчи ярмида барқарор юқори иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаш, макроиктисодий мувозанат ва асосий макроиктисодий кўрсаткичларнинг ижобий ўсиши таъминланди.

2014 йилнинг биринчи ярмига нисбатан ялпи ички маҳсулот ҳажми 8,1 фоиз, саноат маҳсулотлари 8,1 фоиз, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ҳажми 6,5 фоиз ўсди. Макроиктисодий барқарорлигини янада мустаҳкамлаш давлат бюджети профицитининг ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,2 фоиз ва мамлакат ташқи савдо айланмасининг 83,4 миллион долларлик ижобий салдоиси ҳамда солиқ юқини ялпи ички маҳсулотга нисбатан 17,7 фоиздан 17,4 фоизга изчил камайтириш орқали таъминланди.

Юқори иқтисодий ўсиш суръатлари жами ички даромад-ни 10,8 фоиз ошириш имконини берди. Шунингдек, истеъмол талабини рағбатлантириш бўйича қабул қилинган чора-тадбирлар чакана савдо айланмаси ҳажмини 14,8 ва аҳолига пуллик хизмат кўрсатишни 10,4 фоиз оширишда ўз ифодасини топди.

2012 — 2016 йилларда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш дастури ижроси доирасида жорий йилнинг биринчи ярмида 7,5 мингдан зиёд хизмат кўрсатиш ва сервис объектиларининг ташкил этилиши хизматлар ҳажмининг 13,1 фоиз ўсиши ва ялпи ички маҳсулотда ушбу соҳа улушини 52,9 фоизгача ошириш имконини берди (2014 йилнинг биринчи ярмида 52,7 фоиз).

Тижорат банкларининг молиявий барқарорлигини янада ошириш ва ресурс базасини ривожлантириш бўйича 2011 — 2015 йилларда республика молия-банк тизимини янада ислоҳ этиш ва барқарорлигини оширишнинг устувор йўналишлари дастурининг амалга оширилиши жорий йил биринчи ярмида тижорат банклари умумий капитални 24,3 фоиз ва уларнинг активларини 27,6 фоиз ошириш имконини берди. Натижада мамлакатимиз банк тизими капиталининг етариллик даражаси энг кам халқаро стандартлардан қариб 3 баробар ошадиган, банк тизимининг ликвидлик даражаси эса энг кам талаблардан 2 баробар ортиқ даражада сақланди.

2015 йилнинг биринчи ярмида Ўзбекистон Республикасини ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари (2014 йилнинг шу давридагига нисбатан фоиз ҳисобида)

Кўрсаткичлар	Ўсиш суръатлари
Ялпи ички маҳсулот	108,1
Саноат маҳсулотлари	108,1
Истеъмол товарлари	113,5
Қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари	106,5
Ўзлаштирилган инвестициялар ҳажми	109,8
Қурилиш ишлари	118,0
Чакана савдо айланмаси	114,8
Пуллик хизматлар	110,4
Жами хизматлар	113,1

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ 2015 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИДА ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

◀ (Давоми. Бошлангич 1-бетда).

Жорий йил бошидан буён Марказий банк томонидан қайта молиялаш ставкасининг 10 фоиздан 9 фоизга туширилиши шу йилнинг биринчи ярмида тижорат банкларининг иқтисодиёт реал секторига кредит ажратиш ҳажмини 30,5 фоиз кўпайтириш имконини берди ва умумий ҳажмининг 79,7 фоизини инвестиция мақсадлари учун узоқ муддатли кредитлар ташкил қилди.

Хусусан, истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни рағбатлантириш мақсадида жорий йил бошидан буён технологик ускуна харид қилиш ва айланма капитални тўлдириш учун истеъмол товарлари ишлаб чиқарувчи корхоналарга тижорат банклари томонидан 2,2 триллион сўмдан ортиқ ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,3 баробар кўп кредит ажратилди. Натижада жорий йилнинг биринчи ярмида истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ҳажми 13,5 фоиз, жумладан, озиқ-овқат маҳсулотлари 21,6 ва ноозик-овқат маҳсулотлар ишлаб чиқариш 8,3 фоиз кўпайди.

Ишлаб чиқаришни таркибий ўзгариши, модернизация ва диверсификация қилиш, юқори технологияли муҳим ишлаб чиқариш қувватларини фойдаланишга топширишни тезлаштириш, шунингдек, ҳудудлар саноат салоҳиятини мустаҳкамлаш, транспорт ва коммуникация инфратузилмасини жадал ривожлантиришга қаратилган фаол инвестиция сибасатининг амалга оширилиши самарасида жорий йилнинг биринчи ярмида ўзлаштирилган инвестициялар умумий ҳажми 18 триллион сўмни ташкил қилди ва 2014 йилнинг шу даврига нисбатан 9,8 фоиз ошди.

Ихтисослаштирилган пудрат ташкилотларини янада ривожлантириш ва уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари билан бирга инвестициявий фаолликнинг ўсиши қурилиш ишлари ҳажмини 18 фоиз ошириш имконини берди.

Ўзлаштирилган инвестициялар умумий ҳажмининг 1,5 миллиард доллари ёки 21,3 фоизини хорижий инвестиция ва кредитлар (ўсиш 11 фоиз), жумладан, 1,2 миллиард доллари тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар (ўсиш 10,9 фоиз) ташкил қилди. Ўзбекистон тикланиш ва тараққиёт жамғармаси томонидан иқтисодиётнинг стратегик тармоқларида йирик инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш учун ўзлаштирилган маблағлари ҳажми 5,6 фоиз ўсди ва 225 миллион долларни ташкил этди.

Жорий йилнинг биринчи ярмида ўзлаштирилган энг кўп инвестициялар ҳажмини ҳўжалик субъектларининг ўз маблағлари ташкил қилди (умумий ҳажмининг 32,3 фоизи) ва бу кўрсаткич 2014 йилнинг шу даврига нисбатан 31,8 фоиз ўсди. Бу эса, ўз навбатида, ишлаб чиқаришни диверсификация қилиш ва рақобатбардошлигини ошириш бўйича тармок дастурлари, шунингдек, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича ҳудудий дастурлар фаол амалга оширилаётганидан далолат беради.

Жорий йил бошидан буён Инвестиция дастури доирасида умумий қиймати 160,9 миллион долларилик 63 лойиҳа амалга оширилди. Махсус ташкил этилган индустриал зоналарда 2015 йил бошидан буён умумий қиймати 16,1 миллион долларилик 5 лойиҳа, жумладан, «Жиззах» махсус индустриал зонаси ҳудудида тикув машиналари, автомобиль тормоз колодалари, метизлар, металл профиллар, полипропилен қувурлар, фитинглар, вентил ва аксессуарлар ҳамда «Навоий» эркин индустриал-иқтисодий зонаси ҳудудида бактериялар ва вирусга қарши дори препаратлари ишлаб чиқариш ҳаётга татбиқ этилди.

Умуман, мамлакатимизда жорий йилнинг биринчи ярмида 1866 ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди ва 24,8 мингдан ортиқ янги иш ўринлари ташкил этилди. Янги ишлаб чиқариш қувватларини ташкил этиш ва мавжудларини кенгайтириш бўйича энг кўп лойиҳалар қурилиш материаллари саноатида (666 лойиҳа), озиқ-овқат саноатида (461), тўқимачилик ва тикучилик саноатида (337), мебель саноатида (169), кимё ва нефтькимё соҳасида (149) амалга оширилди.

Бундан ташқари, технологик жараёнлар ва хом ашё ҳамда материаллар сарфлаш нормаларини оқилона ташкил этиш, йўқотиш ва ноишлаб чиқариш харажатларини бартараф этиш, шунингдек, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар рақобатбардошлигини оширишга доир чора-тадбирлар доирасида иш йил бошидан буён йирик корхоналарда қиймати 43,3 миллион долларилик 819 та маънан ва жисмонан эскирган ускуна алмаштирилди. Қўрилган чоралар натижасида йирик саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар таннархи ўртача 9,6 фоиз камайтирилди, саноатда меҳнат унумдорлиги 6,4 фоиз оширилди ва ялпи ички маҳсулотда энергия сарфи 10,4 фоизга қисқартирилди.

Шу билан бирга, 2015 — 2019 йилларда иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳада энергия сарфини камайтириш, энергия тежайдиган технологияларни жорий этиш чора-тадбирлари дастурини амалга ошириш доирасида янги O'zDST ISO 500001:2011 «Энергетика менежменти тизими. Фойдаланиш талаблари ва қўлланмиси» стандарти ишлаб чиқилди ва тасдиқланди, Тошкент давлат техника университети ва Бухоро муҳандислик-технология институтида янги «Энергетика аудити ва саноат корхоналарини энергетик тадқиқ қилиш» мутахассислиги бўйича ўқув йўналиши ташкил этилди.

Республика инновация голяри ва ишланмалари ярмаркалари давомида тузилган шартномалар доирасида 2015 йилнинг биринчи ярмида 3 ишланма бўйича янги технологиялар ишлаб чиқаришга жорий этилди, 17 ишланма бўйича саноат-таъриба маҳсулотлари намуналари ишлаб чиқарилди ва 2 шартнома бўйича намуналар таъриба синовида ўтказилди. Бундан ташқари, ишлаб чиқариш корхоналарида 10 шартнома бўйича илмий ва таълим муасссалари томонидан ишлаб чиқарилган илмталаб маҳсулотлар етказиб берилди, 15 шартнома асо-

сида технологик регламент, услуб, техник шартлар, схемалар ва бошқа шу кабилар ишлаб чиқишга доир илмий-техник хизматлар кўрсатилди.

Саноатни барқарор ривожлантириш, саноат тармоқларини диверсификация қилиш ва уларнинг рақобатбардошлигини оширишни таъминлаш борасида амалга оширилган чора-тадбирлар самарасида шу йилнинг биринчи ярмида карбамид (2014 йилнинг шу даврига нисбатан 119,2 фоиз), суперфосфат (183,9 фоиз), юк автомобиллари (127,6 фоиз), портландцемент (112,6 фоиз), шакар қукуни (153,1 фоиз), ёрма (192 фоиз), ипак тола (163 фоиз), трикотаж буюмлар (2,1 баробар), махсус кийим (164,3 фоиз) ва бошқа тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш сезиларли равишда кўпайди. Бунинг натижасида ҳисобот даврида биржа савдоларида цемент (2014 йилнинг шу даврига нисбатан 129,5 фоиз), минерал ўғитлар (154,4 фоиз), суолтирилган газ (119,9 фоиз), қора металл прокати (125,6 фоиз), пахта линти (135,2 фоиз) сотиш ҳажми ошди.

Бу борада юқори қўшимча қийматга эга тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришга йўналтирилган энгил саноат (ўсиш 114,2 фоиз), (жумладан, тикучилик) 122,8 фоиз, чарм ишлаб чиқариш 122 фоиз), ёғочни қайта ишлаш (113,8 фоиз), озиқ-овқат саноати (116,9 фоиз) (жумладан, мева-сабзавотлар 111,2 фоиз) каби қайта ишлаш тармоқлари жадал ривожланди.

Хусусан, ишлаб чиқарилаётган истеъмол товарлари турларини кенгайтиришга доир чора-тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида тўқимачилик соҳасида ўтган даврда 38 турдаги янги маҳсулотлар ва тайёр тикучилик-трикотаж буюмларининг 174 янги моделини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бундан ташқари, қишлоқ ҳўжаллиги маҳсулотларини чўқур қайта ишлаш, озиқ-овқат товарлари ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва турларини кўпайтириш чора-тадбирларини амалга ошириш доирасида 105 турдаги янги қандолат, консерваланган мева-сабзавот ва гўшт-сүт маҳсулотлари ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Тайёр маҳсулотлар, бутловчи қисмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш дастурининг амалга оширилиши ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотлари ҳажмини ошириш ва турини кенгайтириш имконини берди. Дастур доирасида жорий йилнинг биринчи ярмида 608 маҳаллийлаштириш дастури бўйича қиймати 1,6 триллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди, импорт ўрнини босиш самарадорлиги 640,6 миллиондан ортиқ доллари ташкил қилди. Бу борада 585 турдаги янги маҳаллийлаштирилган маҳсулотлар, жумладан, компрессор агрегатлар эҳтиёт қисмлари ва узеллари (марказдан қочирма ва поршен маҳсулотлари), мотор мойлари, гидравлика учун суюқликлар, ВГ-1,2 шахта вагончалари, ЭКГБ-5 ва ЭКГ20 аксаваторлари учун эҳтиёт қисмлар, «Дамас» автомобилларининг штампаланган кузов деталлари, маийиш техника бутловчи қисмлари, янги турдаги музлаткич ва совутиқлар, электр печлар, маийиш чироклар, энергия тежайдиган ёруғлик диодли лампалар ва бошқа тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Бундан ташқари, тармоқлараро саноат кооперациясини кенгайтириш ва йирик саноат корхоналари учун четдан олиб келинадиган бутловчи буюмлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришга доир чора-тадбирлар самарасида жорий йилнинг биринчи ярмида импорт ҳажмини 196,8 миллион долларга қисқартиришга эришилди.

Ишлаб чиқаришни диверсификация қилиш ва рақобатбардошлигини ошириш, ташқи бозорда харидоригр маҳсулот ишлаб чиқарадиган янги қувватларни ташкил этишни рағбатлантиришга оид чора-тадбирлар натижасида жорий йил бошидан буён яна 493 янги корхона экспорт фаолиятига жалб этилди. Автобуслар, оқ цемент, мис қувурлар, гигиена буюмлари, суюк ва газисмон аргон, лок-бўёқ маҳсулотлари, травертин ва сопол қошиқлар, маийиш газ, электр ва комбинацияланган плиталар, янги турдаги кабель ўтказгич маҳсулотлари, автомобиль ўриндиқлари, автомобилларнинг штампаланган ва пайвандланган деталлари, пайвандлаш ускуналари, янги турдаги консерваланган мева-сабзавот маҳсулотлари ва бошқа қиймати 64 миллион доллардан зиёд 168 турдаги янги товарлар экспортга етказиб берилди.

Жорий йил бошидан буён мева-сабзавот маҳсулотларини сақлашнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга доир чора-тадбирлар самарасида 14,7 минг тонна сизимга эга 21 янги совутиш камераси ташкил этилди ва модернизация қилинди, 255 минг тонна мева-сабзавот экспорт қилинди.

Умуман, жорий йилнинг биринчи ярми якунлари бўйича 1,3 миллион тонна картошка (ўсиш 109 фоиз), 2,6 миллион тонна сабзавот (108,5 фоиз), 163 минг тонна полиз маҳсулотлари (108,1 фоиз), 839,2 минг тонна мева (107,3 фоиз) ва 24,3 минг тонна узум (109,1 фоиз) етиштирилди.

21,8 минг гектар майдонда интенсив боғлар ва 16,6 минг гектар ерда узумзорлар барпо этиш ҳамда уларни реконструкция қилиш, шунингдек, 501 фермер ҳўжалиги базасида 264 гектар, 9,3 минг шахсий томорка ҳўжаликлариде 399 гектар майдонда иссиқхоналар барпо этилиши мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш ҳажмини кўпайтириш имконини берди.

Қишлоқ ҳўжалигини техник ва технологик янгиллашга доир амалга оширилаётган чора-тадбирлар доирасида 2015 йил бошидан буён чорвачиликни ривожлантириш бўйича қорамоллар умумий сони 57,5 минг боғ бўлган 2,4 мингдан ортиқ лойиҳа, паррандачиликни ривожлантириш бўйича паррандалар сони 11,9 миллион бўлган 800 лойиҳа, балиқчиликни ривожлантиришга доир 864 ва асаларичилик ҳўжалиқларини ривожлантириш бўйича 916 лойиҳа ҳаётга татбиқ этилди. Натижада ўтган даврда қорамоллар умумий сони 11,1 миллион бошга етди (2014 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 103,1 фоиз), 944 минг тон-

на гўшт (106,5 фоиз), 3,9 миллион тонна сүт (106,8 фоиз), 2,8 миллиард дона тухум (111,6 фоиз) етиштирилди.

II. Ривожланган инфратузилма, биринчи навбатда, ахборот-коммуникация тизимларини ташкил этиш, йўл-транспорт ва муҳандислик-коммуникация қурилишини ривожлантириш

Жорий йилнинг биринчи ярмида 2015 — 2019 йилларда муҳандислик-коммуникация ва йўл-транспорт инфратузилмасини ривожлантириш ва модернизация қилиш дастурига киритилган лойиҳаларни жадал амалга ошириш бўйича самарали чора-тадбирлар бажарилди.

Шу қаторда, темир йўл инфратузилмасини ривожлантириш ва модернизация қилиш доирасида 16 инвестиция лойиҳаси, жумладан, Ангрэн — Поп электрлаштирилган темир йўл линиясини барпо этиш, Тошкент — Самарқанд ва Самарқанд — Қарши темир йўл линиялари участкаларида тез ҳаракатланадиган йўловчи поездлари қатновини йўлга қўйиш, Самарқанд — Бухоро ва Мароқанд — Қарши темир йўл участкаларини электрлаштириш, Қарши вокзалини реконструкция қилиш лойиҳалари амалга оширилди. Транспорт таркибини янгилаш мақсадида локомотивларнинг 25 секциясида капитал таъмирлаш-қайта тиклаш ишлари бажарилди, 1031 юк вагони таъмирланди ва қайта тикланди, 221 юк ва 10 йўловчи ташиш вагони ишлаб чиқарилди.

Ўзбекистон миллий автомагистрали таркибига қирадиган автомобиль йўлларини қуриш ва реконструкция қилиш объектларида шу йилнинг ўтган даврида 497,3 миллиард сўм, жумладан, Республика йўл жамғармаси маблағлари ҳисобидан 297,2 миллиард сўм ва Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг кафолати билан хорижий заёмлар ҳисобидан 80,5 миллион доллар ўзлаштирилди.

Аҳолининг сифатили ичимлик сувидан фойдаланиш даражасини ошириш ва аҳоли пунктларининг санитария ҳолатини яхшилаш чора-тадбирларини амалга ошириш доирасида жорий йилнинг ўтган даврида халқаро молия институтларининг 48,6 миллион долларга тенг маблағи ва Давлат бюджетидан 191,2 миллиард сўм ўзлаштирилди. Мамлакатимизда жами 1033,4 километр, жумладан, қишлоқ жойларда 864 километр сув қувурлари тармоғи фойдаланишга топширилди.

Шу йилнинг ўтган даврида 2013 — 2020 йилларда телекоммуникация технологиялари, тармоқлари ва алоқа инфратузилмасини ривожлантириш дастурини амалга ошириш давом эттирилди. Дастур доирасида йил бошидан буён кенг полосали фойдаланиш учун мўлжалланган 1050 километрдан зиёд оптик-тонали тармоқлар барпо этилди ва захирага олинди, 20 акциядорлик компанияси, бирлашма ва йирик саноат корхоналарида ишлаб чиқариш ҳамда бошқарув жараёнларини автоматлаштириш бўйича 38 лойиҳа амалга оширилди.

Ахборот-коммуникация технологиялари соҳасида хизмат кўрсатаётган провайдер ва операторлар сони 800 субъектн ташкил қилди, 290 дан ортиқ корхона дастурий маҳсулотлар ишлаб чиқариш соҳасида фаолият кўрсатмоқда.

Миллий ахборот-коммуникация тизимини янада ривожлантириш ва давлат органлари ҳамда тадбиркорлик субъектлари ўртасида ўзаро муносабатларнинг контактсиз электрон шақллари жорий этишга доир чора-тадбирлар натижасида Ягона интерактив давлат хизматлари порталига айнаи пайтда давлат ва ҳўжалик бошқаруви, жойлардаги давлат ҳокимиятининг 650 органи, уларнинг таркибий ва ҳудудий бўлинмалари уланган.

Жорий йил бошидан буён Ягона интерактив давлат хизматлари порталида 27,4 минг тадбиркорлик субъекти интернет орқали рўйхатга олинди, 170,8 минг боғжона юк декларацияси (умумий кўрсаткичининг 99,9 фоизи) электрон шаклда расмийлаштирилди. Тадбиркорлик субъектлари солиқ ва статистика ҳисоботларини тўлиқ электрон шаклда тақдим этмоқда. Олий ҳўжалик суди кўриб чиққан тадбиркорлик субъектлари томонидан электрон шаклда тақдим этилган даъво аризалари ва илтимосномалар сони 1,7 марта кўпайди, суд иши иштирокчиларининг 34,5 мингдан ортиқ хабарномаси ва суд ҳужжатлари электрон шаклда юборилди, 2398 суд мажлиси видеоконференция режимида ўтказилди.

III. Кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш, хусусий тадбиркорлиқни ривожлантириш учун тўлиқ эркинлик яратиш, иқтисодиётда давлат иштирокини камайтириш

Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари дастури доирасида жорий йилнинг ўтган даврида тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва кафолатларини кўчайтиришни назарда тутадиган норма ва тартиб-тоимиларни амалда жорий этиш, тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишда бюрократик тартиб-таоимиларни қисқартириш ва кичик бизнесни ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш механизмларини кенгайтириш ишлари амалга оширилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 26 мартда "Ўзбекистон Республика товар-хом ашё биржасининг махсус ахборот портали орқали электрон савдо йўли билан тадбиркорлик субъектларидан энг зарур товарлар (ишлар, хизматлар)нинг давлат харидини ташкил этиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида"ги 69-қарори қабул қилинди.

Тадбиркорлик фаолияти ҳуқуқ ва кафолатларини ҳимоя қилишни янада кўчайтириш мақсадида Бош прокуратура томонидан давлат, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат қилувчи органларнинг кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари фаолиятига асоссиз аралашини, тадбиркорлик фаолиятига тўсиқинлик қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг бузилишига доир масалалар бўйича муурожаатларни туну кун узлуқсиз қабул қилиш тизими жорий этилди.

Тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва кичик ишлаб чиқаришни ташкил этишга кўмаклашиш мақсадида жорий йилнинг биринчи ярмида кичик бизнес субъектларига 6,4 триллион (жумладан, 1,4 триллион сўмлик микрокредит) сўм кредит ажратилди. Бу 2014 йилнинг шу даврига нисбатан 1,3 марта кўпдир. Кичик бизнесни ривожлантириш учун 86,4 миллион доллар микдориде халқаро молия институтларининг кредит линиялари ўзлаштирилди. Ўзбекистон банклар уюшмаси ҳузуридаги Инвестиция лойиҳалари бўйича лойиҳа ҳужжатларини тайёрлашни молиялаштириш жамғармаси кўмағида кичик бизнес субъектларининг 16,7 миллиард сўмлик 24 лойиҳаси молиялаштирилди.

Хусусий тадбиркорларнинг товар-хом ашё бозорларидан фойдаланишини янада кенгайтириш бўйича чора-тадбирлар амалга оширилди. Бунинг самарасида кичик тадбиркорлик субъектлари томонидан биржа савдолари орқали сотилган маҳсулотлар ҳажми 20,7 фоиз, харид қилинган маҳсулотлар эса 17,5 фоиз ўсди.

Давлат харидлари бўйича ўз товар ва хизматларини етказиб бериш учун аккредитациядан ўтказилган кичик бизнес субъектларининг умумий сони 2014 йилнинг шу даври билан таққослаганда 2,6 баробар ошиб, қарийб 35,6 минг субъектнни ёки давлат харидлари иштирокчиларининг 98,2 фоизини ташкил этди. Электрон савдолар орқали амалга оширилган давлат харидлари умумий ҳажмининг 99,5 фоиздан ортиғи кичик бизнес субъектларидан сотиб олинди.

Кичик бизнес субъектларига ўз маҳсулотларини ташқи бозорга чиқаришда ёрдам бериш мақсадида жорий йил бошидан буён Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ҳузуридаги Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг экспортини қўллаб-қувватлаш жамғармаси томонидан 416 тадбиркорлик субъектига қиймати 512 миллион долларилик маҳсулотларни экспорт қилишга кўмаклашилди. Бундан ташқари, 38 тадбиркорлик субъектига 406 миллион сўм микдориде моддий ёрдам кўрсатилди ва хорижлик харидорларни топиш ҳамда умумий қиймати 5,6 миллион долларилик экспорт шартномаларини имзолашга ёрдам берилди.

Жорий йилнинг биринчи ярмида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари «Ўзтадбиркорэкспорт» ихтисослаштирилган ташқи савдо компанияси орқали 485 миллион долларилик маҳсулот экспорт қилди. Бундан ташқари, «Ўзстандарт» агентлиги ҳузуридаги Махсулотлар экспортини қўллаб-қувватлаш бюроси томонидан 654 корхонага маслаҳат хизматлари кўрсатилди, стандартлаштириш, метрология, сертификатлаш, аккредитация, маҳсулотлар экспорти ва халқаро ҳамда мамлакатларга оид талабларни жорий этиш соҳасида 29 халқаро битим имзоланди.

Умуман олганда, ишбилармонлик муҳитини шакллантириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни хар томонлама қўллаб-қувватлаш ва ривожлантиришни янада кўчайтириш борасида амалга оширилган чора-тадбирлар жорий йилнинг биринчи ярмида 15,2 мингта янги кичик бизнес субъектнни ташкил этиш имконини берди. Бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6,3 фоиз кўпдир. Саноат ва бошқа ишлаб чиқариш тармоқлари (умумий кўрсаткичининг 36,5 фоизи), қурилиш (11,5 фоиз), шунингдек, савдо ва умумий овқатланиш соҳасида (29,8 фоиз) энг кўп кичик бизнес субъекти ташкил этилди.

Хусусий тадбиркорлиқни хар томонлама қўллаб-қувватлаш натижасида жорий йилнинг биринчи ярмида кичик бизнеснинг саноатдаги улуши 31,4 фоиз (2014 йилнинг шу даврида 28,9 фоиз бўлган), чакана товар айланмасида 86,3 фоиз (85,9 фоиз), пуллиқ хизматларда 47,6 фоиз (45,2 фоиз) ва бандликда 77,2 фоизга (76,8 фоиз) етди.

Иқтисодиётда давлат иштирокини янада қисқартириш мақсадида жорий йилнинг биринчи ярмида Иқтисодиётда хусусий мулкнинг улуши ва аҳамиятини ошириш чора-тадбирлари дастурини амалга ошириш доирасида давлат акцияларининг 104 пакети савдога чиқарилди, акцияларнинг 14 пакети хусусий мулкдорларга сотилди, шунингдек, 27 корхонада давлат улуши ҳўжалик йортувчи жамиятларнинг устав капиталига берилди.

Бундан ташқари, очик савдоларда хусусий тадбиркорлик субъектларига 42 бўш ва фойдаланилмаётган давлат мулки объекти сотилди. Оммавий ахборот воситаларида «ноль» харид қиймати бўйича сотувга қўйилган 512 объектга доир танлов савдоларини ўтказиш шартлари эълон қилинди ва дастлабки савдо якунига кўра, 141 объект 6,7 миллион доллар ва 145,1 миллиард сўм микдориде инвестиция киритиш ҳамда 3,7 минг иш ўрни ташкил этиш шарти билан сотилди.

Корпоратив бошқарув тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари дастури доирасида жорий йилнинг ўтган даврида 623 акциядорлик жамиятида акциядорларнинг умумий ташкилий тузилмасини намунавий ташкилий тузилмага мувофиқлаштириш ҳамда акциядорлик жамияти раҳбарларини танлов асосида, жумладан, хорижий менежерлар орасида тайинлаш бўйича уларнинг низомига ўзгартишлар киритиш масаласини кўриб чиқиш бўйича белгиланган талаблар бажарилди.

Шу билан бирга, замонавий корпоратив бошқарув талаблари инobatга олинга ҳолда, Лавозим ва касбларнинг янги классификатори ишлаб чиқилди ва тасдиқланди. Унга 566 янги лавозим ва касб, жумладан, акциядорлик жамиятларининг корпоратив бошқарув тузилмасини таъминлаш учун 74, ишлаб чиқариш соҳасида 383, бозор инфратузилмасида 54, ахборот-коммуникация технологиялари йўналишида 22 лавозим жорий этилди. Айнаи пайтда Классификаторнинг кадрлар тайёрлаш тизими ва иқтисодиёт эҳтиёжлари билан боғлиқлигини таъминлаш мақсадида хар бир касб ва лавозим ўрта махсус, касб-хунар ва олий таълим йўналишларига мувофиқлаштирилди.

IV. Аҳоли бандлигини таъминлаш учун зарур шароитлар яратиш, таълим жараёни ва аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш сифатини ошириш

Иқтисодий ривожланиш барқарорлигини сақлаш иқтисодиётни ислоҳ этиш, таркибий ўзгарилиш ва диверсификация қилиш жараёнини чўқурлаштириш бўйича амалга оширилаётган дастурий чора-тадбирлар билан бирга ташкил этилаётган янги иш ўринлари сонини кўпайтириш ва аҳоли бандлигини янада оширишга хизмат қилмоқда.

Жорий йилнинг биринчи ярмида Иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастури доирасида 441,8 минг иш ўрни яратилди. Шундан 274,9 минг иш ўрни (умумий кўрсаткичининг 62,2 фоизи) қишлоқ жойларда ташкил этилди. Айнаи пайтда саноатнинг алоҳида тармоқлари бўйича кичик бизнес соҳасида иш билан банд бўлганларнинг белгиланган сонини ошириш натижасида жорий йил бошидан буён тўқимачилик, чарм, озиқ-овқат ва қурилиш материаллари саноатида қўшимча 4,7 минг янги иш ўрни яратилди.

2014/2015 ўқув йилида касб-хунар коллежлари битирувчиларининг ишлаб чиқариш амалиётини ташкил этиш ва уларни иш билан таъминлаш мақсадида шу йилнинг биринчи ярмида битирувчиларнинг ишлаб чиқариш амалиётини ўташини ташкил этиш ва уларни ушбу корхоналарда ишга жойлаштиришни назарда тутадиган комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқилди.

Жорий йилнинг ўтган даврида таълим жараёни ва аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш сифатини юксалтириш борасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар доирасида таълим ва тиббиёт муассасаларини қуриш, реконструкция қилиш ва капитал таъмирлаш, шунингдек, уларни замонавий асбоб-ускуна ва инвентарлар билан жиҳозлаш учун қиймати 737,7-миллиард сўмлик капитал қўйилмалар ўзлаштирилди.

2015 йил бошидан буён 2,5 миллиондан зиёд мактабгача таълим муассасаси тарбияланувчилари ва умумтаълим, ўрта махсус ва касб-хунар таълим муассасалари ўқувчилари чўқур тиббий қўриқдан ўтказилди.

Ш

Аҳоли саломатлиги муҳофазасининг мустаҳкам кафолати

(Давом. Бошланғич 1-бетда).

Олий Мажлис Сенатининг учинчи ялпи мажлисида кўриб чиқилиши режалаштирилган "Аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги тўғрисида"ги Қонун жамоатчиликда катта қизиқиш уйғотди.

Шуни алоҳида қайд этиш керакки, 1992 йилда қабул қилинган "Давлат санитария нazorати тўғрисида"ги Қонунни ижро этиш юзасидан амалга ошириб келинаётган аниқ мақсадли чора-тадбирлар натижасида бугунги кунда мамлакатимизда санитария-эпидемиологик осойишталиги таъминланмоқда. Аммо ҳозирги пайтда халқроқ микёсда иқтисодий, ижтимоий ва маданий алоқаларнинг жадал ривожланаётгани ҳамда глобал ўзгаришлар шароитида ижтимоий муносабатларнинг тараққий топиши аҳоли саломатлиги ҳавфсизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий механизмларини такомиллаштириш заруратини кун тартибига олиб чиқди.

"Аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги тўғрисида"ги Қонун ушбу соҳанинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш, шу жумладан, профилактика тадбирларини ўтказишда санитария-гигиена меъёрлари ва қоидаларига риоя қилишнинг барқарор тизимини яратиш мақсадида ишлаб чиқилган. Қонунда аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталигини таъминлаш соҳасида нафақат назорат функциясида самарали фойдаланиш, балки

профилактика тадбирларининг янада кучайтирилиши ҳам назарда тутилган. Яъни ушбу ҳуқуқий ҳужжатда аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги соҳасидаги муносабатлар фақатгина давлат санитария нazorатини амалга ошириш билан чекланмайди. Қонун атроф-муҳитни соғломлаштириш, инсоннинг овқатланиш, меҳнат қилиш, дам ва таълим-тарбия олиш шарт-шароитларини яхшилашга қаратилган санитария-гигиена ишлари, эпидемияга қарши комплекс чора-тадбирларни ташкил этиш, аҳолининг санитария маданиятини юксалтириш ҳамда халқроқ ҳамкорлиқни амалга оширишни ҳам назарда тутди. Шу билан бир қаторда, мазкур Қонунда ушбу жараёнда фуқаролик жамияти институтларининг иштирокини кенгайтириш ва фуқароларнинг масъулиятини ошириш билан боғлиқ устувор вазифалар ҳам қамраб олинган.

Таъкидлаш жоизки, Қонун Олий Мажлис Қонунчилик палатасида соҳа мутахассислари ва сиёсий партиялар фракциялари ҳамда депутатлар гуруҳи иштирокида кизгин муҳокама қилинди. Айни чоғда парламент юқори палатаси кўмитаси томонидан соҳа экспертлари, мутасадди вазирлик ва идоралар ходимлари, жамоат ташкилотлари вакилларида иборат таркибда ишчи гуруҳ ташкил этилди. Қолаверса, сенаторлар иштирокида Қонун қоидаларининг худудлар ва умумдавлат манфаатлари уйғунлигини

аниқлаш мақсадида жойларда сайловчилар, тадбиркорлар ҳамда соҳа вакиллари билан кўплаб учрашувлар ташкил этиляпти. Шу билан бирга, давлат санитария нazorати тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг бугунги ҳолати ва ҳуқуқни қўллаш амалиёти, ушбу соҳадаги муаммолар, бир қатор хорижий мамлакатларнинг санитария-эпидемиологик осойишталиги таъминлаш соҳасидаги тажрибаси ўрганилди.

Экспертларнинг фикрича, ушбу ҳуқуқий ҳужжатнинг ҳаётга татбиқ этилиши республикада аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталигини таъминлаш билан боғлиқ муносабатларни тартибга солишнинг комплекс тизимини мустаҳкамлашга кўмаклашди, ижро этувчи органлар ва назорат қилувчи хизматлар фаолиятининг амалий самарадорлигини оширишга имкон беради.

Шу билан бирга, Қонун аҳоли турмуш сифатини яхшилаш, ҳар томонлама соғлом авлодни дунёга келтириш ҳамда тарбиялаш, мамлакатимизда сифатли ва хавфсиз озиқ-овқат таъминлаш, ижтимоий муҳофаза қилиш, соғлом оилалар сонини янада кўпайтириш каби бир қатор вазифаларни амалга оширишда муҳим ўрин тутди.

З. НИЗАМХОДЖАЕВ,
Олий Мажлис Сенатининг
Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари кўмитаси раиси.

(Давом. Бошланғич 1-бетда).

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида қабул қилиниб, Сенатга юборилган янги таҳрирдаги "Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида"ги Қонун бу борадаги ислохотларни ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш ҳамда янада такомиллаштиришга қаратилгани билан аҳамиятлидир.

Парламент куйи палатаси депутатларининг ана шу ҳуқуқий ҳужжат мазмун-моҳияти ва долзарблиги ҳақидаги фикрлари билан қизиқдик.

Шўҳрат ТУРСУНБОЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати:
— Жисмоний тарбия ҳамда спорт соҳасида тўпланган тажриба ва мавжуд амалиёт таҳлили ушбу ҳуқуқий ҳужжатда қатор меъёрларни замон талаблари асосида маромига етказиш, тизимлаштириш, қатор янги қоидаларни кириштириш ҳамда ижро самарадорлигини янада ошириш зарурлигини кўрсатди.

Қонунчилик палатасининг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари кўмитаси ишчи гуруҳи мазкур қонун лойиҳаси устида иш олиб борганда, депутатлар томонидан амалга оширилган назорат-таҳлил фаолияти натижаларига, олимлар, мутахассислар, фуқаролик жамияти институтлари вакиллари фикрларига алоҳида таяндилар.

Ўз навбатида, ҳуқуқий ҳужжат сиёсий партиялар фракциялари ҳамда Экоҳаракат депутатлари гуруҳи йиғилишларида ҳар томонлама қўриб чиқилиб, уларнинг позициялари шакллантирилди. Мавзу бўйича давра суҳбатлари, семинарлар ва конференциялар ташкил этилди. Уларнинг доирасида депутатлар, давлат органлари масъул ходимлари, мутахассислар, фуқаролик жамияти институтлари, тадбиркорлик субъектлари вакиллари томонидан билдирилган юздан ортиқ таклифлар янги таҳрирдаги Қонунни такомил-

Жисмоний тарбия ва спортга оид қонунчилик янада такомиллаштирилмоқда

лаштиришда иноватга олинди. Қолаверса, Хитой, Жанубий Корея, Германия, Франция, Италия каби хорижий давлатлар тажрибаси, умум-этироф этилган халқроқ ҳуқуқий тамойиллар қиёсий таҳлилдан ўтказилди. Пировардида амалдаги Қонундан фарқи равишда унинг янги таҳририга қатор янги моддалар, қўшимча ҳамда ўзгаришлар киритилди. Буларнинг барчаси соҳадаги меъёрли-ҳуқуқий асосларнинг яхлитлигига эришиш ва тизимлаштириш, Қонуннинг сўзсиз рўёбга чиқарилишини таъминлашда муҳим омил бўлиши, шубҳасиз.

Нодир МУХТОРОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати:
— Янги таҳрирдаги "Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида"ги Қонун амалдагисидан қатор жиҳатлари билан фарқ қилади. Аввало, уни қабул қилишдан кўзланган мақсад — аҳоли, айниқса ёшлар ҳамда хотин-қизларни жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб этиш, соҳани давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг замонавий механизмларини яратиш, мутахассислар тайёрлаш тизими, замонавий ҳамда самарали спорт инфратузилмасини такомиллаштириш, юқори тоифали спортчилар ва спорт заҳирасини тайёрлаш, терма жамоаларни шакллантириш учун зарур шароитлар яратишга доир талабларни жорий қилиш, миллий спорт турлари ҳамда халқ ўйинларини ривожлантиришга қаратилган қоидаларни белгилашдан иборат. Жисмоний тарбия ва спортга оид асосий тушунчалар таърифи берилмапти. Натижада уларни ҳуқуқни

қўллаш амалиётида бир хилда қўллаш ва тушуниш имконияти яратилади. Энг муҳими, спортчиларнинг ҳуқуқ ҳамда мажбуриятлари, спортда допингдан фойдаланишнинг олдини олиш ва унга қарши курашишга оид алоҳида моддалар ўз ифодасини топаётди.

Жисмоний тарбия ҳамда спортни ривожлантиришнинг давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, Ўзбекистоннинг миллий спорт турлари ва халқ ўйинларини ривожлантириш ҳамда оммавийлаштириш учун шарт-шароитлар яратиш, ногиронлар ва жисмоний имкониятлари чекланган бошқа шахсларга оид спорт турлари, яъни паралимпия, сурдалимпия, махсус олимпиада ва бошқаларнинг ривожланишига шароит яратиш соҳадаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари сифатида кўрсатиб ўтилмоқда.

Бугунги кунда дйеримизда кураш, белбоғли кураш, "Турон" яккакураши, ўзбек жанг санъати каби миллий спорт турлари, қирқ иккита миллий ва халқ ўйинлари мавжудлиги, сўнгги йилларда юртимизда мазкур йўналишнинг янада раванк топтириш, уларнинг халқроқ даражадаги спорт тури макomini олишига қаратилган чора-тадбирлардан келиб чиқиб, Қонуннинг янги таҳририда Ўзбекистон миллий спорт турлари ҳамда халқ ўйинлари мазмунини очиб берилапти.

Абдурашид АБДУҚУДРОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати:
— Қонуннинг янги таҳририда юртимизнинг жисмоний тарбия ва спорт салоҳиятини янада ошириш, юқори тоифа-

ли спортчиларни тайёрлаш учун зарур қулайликлар яратиш, спорт иншоотларини хусусийлаштириш дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда рўёбга чиқариш масаласига алоҳида эътибор қаратилган. Буларнинг барчаси жисмоний тарбия ва спорт соҳаси, хусусан, спорт анжомлари ҳамда инвентарлари ишлаб чиқариш, спорт-соғломлаштириш хизматлари кўрсатиш жабҳасида тадбиркорлик қўламини янада кенгайтириш ва қўллаб-қувватлашда катта роль ўйнайди.

Жисмоний тарбия ва спортни оммалаштириш мақсадида эндиликда спортни нафақат таълим муассасалари, шу билан бир қаторда, фуқароларнинг иш жойи, яшаш жойи ва дам олиш жойларида ҳам алоҳида тартибда ривожлантириш борисида янги талаблар белгиланапти.

Шунингдек, Қонуннинг янги таҳририда спорт тиббиётини ривожлантириш, жисмоний тарбия ҳамда спорт тадбирлари вақтида фуқаролар соғлиги муҳофазасига алоҳида аҳамият қарилган.

Жисмоний тарбия ва спортнинг моддий, тиббий, молиявий ва бошқа таъминотида оид қоидалар, қонунчи, жисмоний тарбия ҳамда спорт тадбирлари ташкилотчилари уларнинг қатнашчиларини тиббий ёрдам билан таъминлаш амалга оширишлари шартлиги, шунингдек, спорт анжомлари, жиҳозлари ва спорт кийими халқроқ ва (ёки) давлат стандартларига, меъёрларига ҳамда талабларига мувофиқ бўлиши кераклиги кўрсатиб ўтиллапти.

Сонджон МАХСУМОВ
ёзиб олди.

(Давом. Бошланғич 1-бетда).

Оилаларимиз таянчи ва суянчи

Оила институтини мустаҳкамлаш, уларни моддий ҳамда маънавий қўллаб-қувватлаш борасида ҳам маҳаллаларнинг ўрни бекиёс. Хусусан, Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси, Маънавият тарғибот маркази, Дин ишлари бўйича кўмита, "Оила" илмий-амалий маркази ҳамда бошқа қатор ҳамкор ташкилотлар кўмағида эрта никоҳ ва ёш оилалар ажралишининг олдини олиш мақсадида ўтказилаётган турли тадбирлар ўз самарасини бераётди. Айниқса, отахону онахонларнинг бу ишга жалб этилаётгани қўл келмоқда. Қолаверса, маҳаллалардаги "Ота-оналар университетлари"нинг ота-оналар ҳуқуқий, маънавий-ахлоқий ҳамда физиологик билимларини ошириш борасидаги саъй-ҳаракати хусусида ҳам илиқ фикрлар айтиш мумкин. Айни пайтда, "Оила — маҳалла — таълим муассасаси" ҳамкорлиги доирасида ёшларни ҳаётга тайёрлаш ва оиланинг муқаддаслигини тушуниришга йўналтирилган тарғибот тадбирлари изчил давом эттириляпти.

— Хар йили маҳаллалар фаоллари, фуқаролар йиғинларининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари томонидан оилалардаги ижтимоий-маънавий муҳит ўрганилиб, шулар асосида тегишли тавсиялар берилмоқда, ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича чоралар амалга ошириляпти, — дейди "Маҳалла" хайрия жамоат фонди республика бошқаруви раиси ўринбосари вазифасини бажарувчи Дилшома Мирзажоновна. — Жумладан, ўтган йили тизим фаоллари томонидан 7 миллиондан зиёд оилаларнинг ижтимоий-маънавий ҳолати таҳлил қилинди. Натижада 55 мингга яқин оилалардаги низолаблар олди олинди, айнан фуқаролар йиғинлари томонидан эса 25 мингга яқин оилани яраштиришга эришилди.

Ёшларга қанот бўлаётган маскан

Ёшлар тарбияси ҳамда камолотида спортнинг ўрни ва аҳамияти бекиёс. Маҳаллаларда бу борада ҳам кенг қўламли ишлар олиб бориюмоқда. 2014 йили 141 маҳаллада замонавий болалар майдончалари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Мактаб, коллеж, лицей ҳамда маҳалла гузарларидаги

спорт заллари, майдончалар ва иншоотларда оилавий спорт ҳамда ижодий тўғараклар ташкил қилиш мақсадида ҳар бир худуддан 5 тадан маҳаллада ана шундай масканлар фаолияти йўлга қўйилди, бунинг учун 400 миллион сўм сарфланди.

Жойларда аҳоли, хусусан, ёшларни спортга оммавий жалб этиш ишлари ҳам изчил олиб бориюмоқда. Давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида ҳар йили ўтказиб келинаётган "Футболмиз келажаги" республика кубоги бунда алоҳида ўрин тутди. Эътиборлиси, мазкур мусобақада қатнашаётган маҳаллалар ҳамда ёшлар сони йилдан-йилга кўпаймоқда.

Маҳалла институти:

ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИНГ МУҲИМ АСОСИ

Ўтган йили бу бахслар 8402 та маҳаллада ташкил этилиб, уларга бир миллиондан зиёд болалар ва ўсмирлар қамраб олинди. Мазкур кўрсаткич 2013 йилдагига нисбатан 21621 нафар кўпдир.

"Отам, онам ва мен — спортчилар оиласи" бахслари оилаларнинг сеvimли мусобақаси даражасига кўтарилди. Буни иштирокчилар сафи тобора кенгайиб бораётганидан ҳам билса бўлади. 2013 йили унинг куйи босқичларида 115 мингдан зиёд оила қатнашган бўлса, ўтган йили 255 мингга яқин оила иштирок этди.

Миллий курашни янада ривожлантириш, ёш авлодни жисмонан соғлом, мустаҳкам иро-

дали, ҳар жиҳатдан етук инсонлар сифатида камолга етказиш, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил қилиш, энг муҳим ёш полвонларни рағбатлантиришда "Маҳалламиз пахлавонлари" республика турнирининг ўрни катта бўлмоқда. Ўтган йилги бахсларнинг худудий босқичлари 6 та ёш тоифасида ўйил ва киз болалар ўртасида 8 мингдан ортиқ маҳаллаларда ўтказилиб, уларга 146 минг нафар ёшлар жалб қилинди. Қувонарлиси, мазкур турнир орқали катта спортга қадам қўйган иқтидорли полвонларимиз бугун халқроқ мусобақаларда юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қилмоқдалар. Жорий йилда ҳам ушбу тад-

Фахрийларга эҳтиром

Кексаларни эъзозлаш, уларга эҳтиром кўрсатиш, ҳурматини жойига қўйиш — халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган, маънавий ҳаётимизнинг том маънода ажралмас қисмига айланган қадриятдир. Истиқлол йилларида, шу жумладан, жорий йилда бу борадаги саъй-ҳаракатлар қўламини янада кенгайтирди. Хусусан, "Кексаларни эъзозлаш йили" Давлат дустури доирасида фуқаролар йиғинлари томонидан нуруний-

ларнинг ҳаёт даражаси ва сифатини яхшилаш, уларга моддий ҳамда маънавий ёрдам кўрсатиш қўламини кенгайтириш, ёши улуг инсонлар, айниқса, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва меҳнат фронти фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш, пенсия таъминоти ҳамда тиббий хизмат кўрсатишнинг такомиллаштириш, ёшларни халқимизнинг кўп асрлик қадрият ва аъёнлари руҳида тарбиялашда уларнинг ишти-

роқи ҳамда ролини қўллаб-қувватлаш борасида маънавий ҳамда маданий қадриятларини сақлаш ва ривожлантириш, шунингдек, мамлакатни модернизациялашда пойдевор бўлиб хизмат қилади.

ХОРИЖЛИКЛАР ЭЪТИРОФИ

Т. МАРИАНИ,
Франция Миллий ассамблеяси депутати, "Франция — Ўзбекистон" дўстлик гуруҳи раҳбари ўринбосари:

— Маҳалланинг борлиги — халқингизнинг бахти. Бирор масала бўлса, шу масканда сизга ёрдам беришади. Буни ёшлар тарбияси йўналишидаги ишлар мисолида аниқ тасаввур қилиш мумкин. Бола мактабдан келгач, худуддаги фан ва спорт тўғрисидаги вақтинчи мазмунли ўтказида. Мухими, ёмон иллатлар таъсирига тушиб қолмайди. Шу боис маҳаллани ҳар томонлама ўрганиш, унинг илгор тажрибасини дунёга ёйиш зарур, деб ўйлайман.

Ўтган йили Жанубий Корея, АКШ, Германия, Хитой, Бельгия, Буюк Британия, Франция каби давлатларда "Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари" номили китоб ҳамда "Ўзбекистонда маҳалла институти: тарихий тажриба ва ҳозирги кун" ҳужжатли фильми тақдимида бағишлаб ўтказилган давра суҳбатлари ҳамда учрашувларда ҳам хорижий экспертлар томонидан қимматли фикр-мулоҳазалар билдирилди. Бу эса, шубҳасиз, ўзбек маҳалласи ҳақиқий маънода халқчил демократия мактаби сифатида шаклланиб бораётганини халқроқ эътирофидир.

Бунда ҳар бир худуднинг хусусият ҳамда имкониятлари ҳисобга олинаётгани муҳим омил бўлаётди. Йирик шаҳарларда оилавий тадбиркорликнинг савдо ва хизмат кўрсатиш, ишлаб чиқариш йўналишлари

Тадбиркорларнинг ишончли кўмакчиси

Бугун маҳаллани тадбиркорларнинг энг яқин кўмакчиси, дейиш мумкин. Фуқаролар йиғинлари ҳузурида тадбиркорликни ривожлантиришга қўмаклашиш бўйича маслаҳат марказлари фаолияти йўлга қўйилгач, унинг бу борадаги фаолияти янада жадаллашди. Айни чоғда маслаҳат марказларига мутахассислар таклиф

этилмоқда, улар томонидан маҳаллаларда тадбиркорликни, жумладан, оилавий бизнес ҳамда хунармандчиликни ривожлантиришга қўмаклашиш бўйича услубий ва амалий ёрдамлар кўрсатилмоқда. Натижада тадбиркорлик, хусусан, оилавий бизнеснинг ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалиги, чорвачилик, хунармандчилик ҳамда савдо ва хизмат кўрсатиш каби йўналишлари изчил ривожланмоқда.

Бунда ҳар бир худуднинг хусусият ҳамда имкониятлари ҳисобга олинаётгани муҳим омил бўлаётди. Йирик шаҳарларда оилавий тадбиркорликнинг савдо ва хизмат кўрсатиш, ишлаб чиқариш йўналишлари

га катта эътибор қаратилаётган бўлса, қадимий обидалар сақланаётган марказларда хунармандчилик, тоғли худудларда чорвачилик ҳамда асаларичилик, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини еттиштириш билан ном қозongan жойларда эса деҳқончилик суръати баланд. Ҳозир сабзавот, мева, полиз маҳсулотлари ва асалнинг катта қисми оилавий бизнес вакиллари ҳиссасига тўғри келаётгани, гўшт, туҳум ҳамда балиқ етиштириш ҳажми йилдан-йилга кўпайиб бораётгани бунинг яққол тасдиғидир.

— Худудда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга қўмаклашиш борасида ҳам изчил чора-тадбирлар кўрилмоқда, — дейди Ғиждувон туманидаги "Тошлок" маҳалла фуқаролар йиғини раиси Гулнора Шамсиева. — Натижада маҳалламизда ўз бизнесини йўлга қўйган ишбилармонлар сони кўпайиб, уларнинг ишлаб чиқаришдаги улуши тобора ортаётди. Ҳозир маҳалламиздан 1700 киши тадбиркорлик билан машғул. Айни чоғда уларнинг 124 нафари касаначилик, 300 га яқини хунармандчилик, чорвачилик, паррандчилик ҳамда асаларичилик ботида бой тажриба тўплаган. Мухими, ишбилармонларимиз худудимизни ободонлаштиришга ҳам ҳисса қўшиб келишмоқда.

Мухтасар айтганда, бугун мамлакатимизда демократик институт сифатида шаклланиб фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари кенг қўламли чора-тадбирларни самарали амалга ошириб келмоқда. Тизимда меҳнат қилаётган фаоллар аҳил қўшничилик ва ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат, ёрдамга муҳтож инсонларга ғамхўрлик кўрсатиш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларида муносиб ҳисса қўлаётди. Зеро, маҳалла асрлар оша келаётган миллий аъёна ҳамда қадриятлар маскани, шу билан бирга, аҳоли турмуш фаровонлигини юксалтиришда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларига яқиндан қўмаклашаётган, илгор ташаббусларни рўёбга чиқараётган фуқаролик жамиятининг муҳим институтидир.

Зокир ХУДОЙЎҚУРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Носир ХАЙДАРОВ
олган суратлар.

